"הדף היומי לתולדותינו"

יום ב', כ"ח בניסן תשע"ע (12 באפריל)

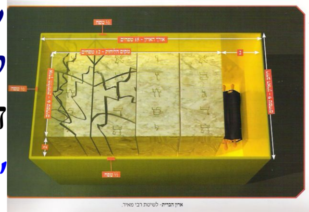
עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

שבוע שמח ושבוע טוב!

לוחות ושברי הלוחות ...

לציון יום הזכרון לשואה ולגבורה היהודית בימי השואה

"והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, דאמרינן 'לוחות ושברי לוחות מונחות בארון' " [גמרא מסכת **ברכות**, דף ח'.]

דכתיב (דברים י ב): אשר שברת ושמתם בארון - אף השברים תשים בארון

"בָּעֵת הַהִוא אָמַר ה' אֵלַי פְּסָל-לְךָ שְׁנֵי-לוּחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים וַעֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וְעָשִׂיתָ לְּךָ אֲרוֹן עֵץ. וְאֶכְתֹּב עַל-הַלֻּחֹת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ וְשַׂמְתָּם בָּאָרוֹן." [דברים י' 2-3]:

"והזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, דאמרינן 'לוחות ושברי לוחות מונחות בארון'

[פירוש הרב שטיינזלץ]: הזהרו ב[כבודו של]זקן ששכח תלמודו מחמת אונסו [במחלות, או בטרדות החיים שאף שאינו כעת תלמיד חכם, יש לכבדו על התורה שהיתה בו, שאמרו: 'לוחות ושברי לוחות מונחות בארון' העדות במקדש, שהיו בו לוחות הברית השלמים השניים, וגם שברי הלוחות הראשונים (ר' התמונה המצ"ב), שאף ששבורים הם כעת – אין לזלזל בקדושתם. אף כן הזקן ששכח תלמודו מאונסו, דינו כשברי לוחות העדות.

=-

לוחות ושברי לוחות – כך כינה הרב י"מ אהרונסון את רעיו לסבל ולגאולה. כלים שנשאו עמם מבית אבא ומבתי מדרשות עמדו במבחן קשה בימי האימים. מהם שנשארו שלמים, מהם שנסדקו ובקשו לאחות עצמם מחדש, ומהם שנשתברו. השלכות שנות הסבל והניתוק היו אישיות ומורכבות, וקשה כיום לאמוד את השפעת השואה על מידת אמונתם ועומקה...

[שורש המילה שואה – **ש**,**א**,**ה** ואכן אנו **משתאים** אל מול מציאות שאינני יכולים לתפוס אותה – לא אנחנו שרידי השואה, ולא אנחנו צאצאיהם... מג]

לפני כשבועיים קראנו בהגדה של פסח, "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים." (פסחים קט"ז:).

חובה עלינו לראות את עצמנו כאילו אנחנו בעצמנו יצאנו ממצרים. אין חובה כזו לראות את עצמנו כאילו יצאנו מכבשני החורבן של אירופה. עם זאת, כדי שנוכל להבחין טוב יותר את נפש ניצול השואה, מוטב שנכיר מקרוב את מה שעבר עליו אחרי השחרור, בתקופה הראשונית ...

"כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ--בְּעִיר-ה' צְבָ-אוֹת בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ אֱלֹקִים יְכוֹנְנֶהָ עַד-עוֹלָם סֶלָה."
מתוך פרק התהלים [תהלים מ"ח 9] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ב', כ"ח בניסן תש"ע (12 באפריל)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

= ... בקרב חלק מהניצולים התרחשה תופעה מנוגדת – נטישת אורח החיים הדתי. היו מהם שהתחבטו בספקות, והיו שנטשו את האמונה, ואפילו נאבקו נגד חיי הדת במחנות העקורים. עם זאת האמירה כי בעקבות אושוויץ אבדה האמונה, אינה משקפת את עולם הניצולים, ומתעלמת מהקשרה הרחב של תופעת החילון, שראשיתה לאו דווקא בשנות השואה. בבדיקה רחבה של המקורות ניתן לזהות ארבעה (4) תהליכים שהביאו לרפיון החיים הדתיים בקרב ניצולי השואה:

א. תוצאות השואה;
ב. תהליכי חילון שהחלו בין מלחמות העולם;
ג. השפעת הלם השחרור; ו-
ד. השפעת תנאי החיים והאווירה במחנות העקורים.

[ברצוננו לבחון הפעם את הגורם השלישי ברשימה זו: **השפעת הלם השחרור**. מג]

... עובדה מדהימה היא כי היו ששמרו בשנות האימים בחרוף נפש על אמונתם וייחלו לשוב לאורח חייהם מבית אבא, אך לאחר השחרור נטשו את אורח החיים הדתי. הגורם העיקרי לכך היתה האכזבה העמוקה מן העולם שנחשף לעיניהם, שהיה כה שונה מציפיותיהם בימי השואה. בעודם במחנות הריכוז האמינו כי יש פשר ותכלית סמויים לסבל ואולי אלו הם חבלי משיח, ועם סיום המלחמה יצפה הגואל בשער. אך האכזבה היתה קשה: הגאולה לא באה, והעולם היה מנוכר ואטום. הדכאון במחנות העקורים גבר והאמונה התרופפה.

"אחר השואה הנוראה שהשמידה מיטב בנינו ובנותינו – היה עיזוז תקוותנו 'ביאת המשיח'. לא יכולנו להאמין כי ייתכן פחות מכך" ... אך במקום זה קבלו את פניהם חיילי ארה"ב, אנגליה ורוסיה, והם עמדו מול עולם שדחה אותם. "לא היה ספק בליבי כי תוצאות המלחמה יהיו 'הרשעה כולה כעשן תכלה, ורוח הטומאה תעבור מן הארץ'. הייתי עומד ומצפה, כאותו חזן העומד בתפילת ראש השנה וזועק: 'ותמלוך!' ואז ידעתי כי הנשארים יהיו מעין 'בריאה יברא ה' ', היינו בריאה מחודשת עם השגות נעלות ומרוממות. 'ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'. [ישעיה י"א 9] לפיכך לא התפללתי על הפסק חבלי הלידה, כי אם שתבוא הלידה... כי ידעתי: צרות, יסורים וצירים הוא שלב הכרחי ללידה. והלידה היא גאולת ישראל..." [הרב אהרונסון]

"ציפינו לראות לא את הצבא האמריקני, אלא את שבטי י-ה" (כינוי לשבטי ישראל) אמר הרבי מקלויזנברג בדרשת ליל שבת הראשונה שלו לאחר השחרור. והרב ראטה כתב: "כדי לצייר בעיני הקורא באיזה מצב היינו ועד כמה גדול היה הנסיון, אזכיר כאן פרט אחד קטן המלמד על הכלל כולו: במשך כל התקופה שהייתי במחנות ההשמדה, קראתי "קריאת שמע" בכל יום. ולא זו בלבד, אלא המשכתי בזה גם אחרי השחרור – והנסיון להישאר דבוק באמונת השם יתברך אחרי השחרור היה קשה יותר מהנסיון בעת החורבן עצמו! הקורא בודאי יתמה על כך, אבל המציאות היתה, שבמחנות פיעמה בנו כל הזמן התקוה הגדולה שמיד למחר תבוא הגאולה, וכפי שאבי רגיל היה לומר: משיח צדקנו יבוא לאושוויץ! וחשבנו שלפתע פתאום תהיה ההתגלות והגאולה, ונראה עין בעין מדוע סבלנו ונבין מהו החשבון והתכלית של היסורים. אבל היותר קשה היה כאשר הגיע יום השחרור – קראו לזה 'שחרור', אבל אינני יודע איזה שחרור הוא זה – כי אדרבה, אז נתגלה לנו החורבן שמסביבנו, ויחד עם זה ראינו ששום דבר לא נשתנה, העולם כמנהגו נוהג

"כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ--בְּעִיר-ה' צְבָ-אוֹת בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ אֱלֹקִים יְכוֹנְנָהּ עַד-עוֹלָם סֶלָה."
מתוך פרק התהלים [תהלים מ"ח 9] **שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

והסתר הפנים הוא כפי שהיה ולא מצאנו שום שינוי בעולם. לנוכח כל זה יהודים רבים שהחזיקו מעמד ועמדו בנסיונות קשים איבדו, לדאבון לבנו, את אמונתם, ולא עצרו כח להמשיך הלאה.
אינני יודע מה יחשוב מי שיקרא את השורות הללו בעוד 50 שנה, כאשר יראה שאחד מציין לשבחו שזכה לומר "שנע ישראל". האם יוכל הקורא להבין עד היכן הגיעו הדברים, כי אין להשיג ואין לשער את גודל הנסיון. יש הרבה שנתרחקו אז, ואחר כך כאשר נרגעו מעט מהמכה האיומה – חזרו לאמונתם. ואתה הקורא, נא אל תתמה על אותם שלא חזרו – כי הסתר הפנים אחרי 'השחרור' היה נורא. ואזכיר כאן דוגמאות אחדות למצבם השפל של שארית הפליטה: היהודים יוצאי מחנות ההשמדה התגוללו בצריפים ו[אילו] הרוצחים הגרמנים גרו בבתים מסודרים; רציחות ופוגרומים נערכו במקומות רבים, ופליטים יהודים נדדו מארץ לארץ כשהם נאלצים להבריח את הגבולות ושום מדינה לא היתה מוכנה לקבל אותם, ועוד... [רק אזכיר כאן תגובה של בכיר בממשלת קנדה, כאשר נשאל במסיבת עתונאים ב-1945 כמה יהודים מתכוונת קנדה לקלוט, השיב כי אף אחד זה יותר מדי ('None is too many!').מג]
נראה אפוא, כי אכזבה קשה זו בד בבד עם תמונת האסון הכולל שחדרה לתודעה, גרמה במידה מסוימת להתרופפות האמונה. לכך ניתן להוסיף את חורבן הקהילה ואובדן המנהיגים אשר היוו עוגן אחר של אמונה, ואת מצבם האישי של הניצולים, שעורר בליבם ספקות ביחס לתכלית החיים. [א. פרבשטין,'בסתר רעם', עמ' 477]

לזה אולי נוכל להוסיף שלפעמים חשים התרופפות כזו כיום גם בקשר ליחסנו לארץ-ישראל והמידה שבה מדינת ישראל עומדת בהגשמת הציפיות שלנו עבור מדינת היהודים ...

=-=

ולסיום –

מספרים על עשיר אחד שהיתה לו טבעת שעליה חרט את האותיות ג. ז. י. שאלו אותו לפשר הדבר. אמר להם שאלו ראשי תיבות של המלים **גם זה יעבור**. 'כשטוב לי, אני מסובב את הטבעת על ידי ואומר גם זה יעבור. לא לעולם חוסן. וכשרע לי, אני מסובב את הטבעת ואומר גם זה יעבור. בחיים הכל עובר. השנים חולפות מהר. והבוטח בה' חסד יסובבנו.
http://torah.in/barmitzva/?cat=2565&paged=10

שבוע טוב ובשורות טובות, ישועות ונחמות,
ברברה ומרדכי

"כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ--בְּעִיר-ה' צְבָ-אוֹת בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ אֱלֹקִים יְכוֹנְנֶהָ עַד-עוֹלָם סֶלָה."
מתוך פרק התהלים [תהלים מ"ח 9] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל